

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛОМБАРДІВ ЗА РІВНЕМ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

УДК 336.733

Єнгібарян Л. Т., Терех А. А.

Студенти 4 курсу

фінансового факультета ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. Дана стаття присвячена вивченню ломбардної діяльності України. Проведено просторовий розподіл ломбардних установ відповідно до їх рівня власного капіталу, дебіторської заборгованості та фінансового результату. Виявлено групи ломбардів за рівнем фінансової стабільності.

Ключові слова: ломбард, ринок ломбардних послуг, кластерний аналіз, метод К-середніх, фінансовий ринок, власний капітал, дебіторська заборгованість, фінансовий результат.

Аннотация. Данная статья посвящена изучению ломбардной деятельности. Проведено пространственное распределение ломбардных учреждений в соответствии с их уровня собственного капитала, дебиторской задолженности и финансового результата. Выявлены группы ломбардов по уровню финансовой стабильности.

Ключевые слова: ломбард, рынок ломбардных услуг, кластерный анализ, метод К-средних, финансовый рынок, собственный капитал, дебиторская задолженность, финансовый результат.

Abstract. This article is devoted to the study of the Lombard activities. Conducted the spatial distribution of the Lombard institutions in accordance with their level of own capital, receivables and financial results. Identified group of pawnshops in terms of financial stability.

Key words: lombard, lombard market services, cluster analysis, K - means, financial market, equity, accounts receivable, financial result.

На сучасному етапі знижується рівень розвитку ринку роздрібних кредитних послуг банківських установ, тому зростає роль ломбардів як кредиторів населення, покликаних підтримувати і підвищувати його платоспроможність, активізувати сукупний попит в економіці і слугувати додатковим імпульсом економічного зростання [1]. У зазначених умовах необхідним є зрозуміти, яке майбутнє може мати система фінансових послуг завдяки ломбардам, та як кількісно та якісно ломбардна діяльність впливає на

розвиток і становлення ринку фінансових послуг, тобто яку роль відіграють ломбардні установи на ринку фінансових послуг України.

Проблеми аналізу стану та моделювання діяльності ломбардів знайшли відображення в роботах багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема Андрійченко Ж. О. [1], Булій Н. О. [2], Леваєва Л. Ю. [3], Медвідь С. М. [4], Гонта О. І. [5], Мудрик М. [6], Остапенко В. М. [7] та інші. Разом із тим дослідження зазначених авторів спрямовані переважно на висвітлення теоретичних засад функціонування та для вирішення конкретних практичних проблем.

Основним видом діяльності ломбардів як учасників ринку фінансових послуг є надання миттєвих і короткострокових позик на власний ризик під заставу майна споживачів цих послуг. Надаючи короткострокові готівкові кредити, ломбарди тим самим задовольняють нагальні потреби фізичних осіб у коштах на певний термін, сприяючи підвищенню платоспроможності позикоодержувачів.

Ломбарди є одними з найбільш консервативних і стабільних фінансових установ для фізичних осіб – вони орієнтовані на видачу дрібних і короткострокових кредитів. У той час, як більшість фінансових ринків переживають важкі часи, ломбарди демонструють вражаючі результати. Головною причиною зростання операцій ломбардами стала не активізація попиту населення на послуги ломбардів, а збільшення кількості учасників ринку. Нерозвиненість сектору ломбардного кредитування стимулювала приплив великого капіталу в цей сегмент фінансових послуг. Цілком можливо, що криза стимулювала прихід нових гравців на ринок і внаслідок того, що багато напрямків бізнесу, які до кризи давали стабільний дохід, стали збитковими [8].

Упродовж останнього часу ломбарди часто погоджуються на зниження процентних ставок за кредитами і збільшення заставної вартості золота, що свідчить про посилення конкурентної боротьби між учасниками ринку [6].

Станом на 31.03.2017 до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 458 ломбардів, що на 20 установ (або на 4,2%) менше порівняно з відповідною датою 2016 року (станом на 31.03.2016 – 478 ломбардів). Основні показники діяльності ломбардів 2015 – I квартал 2017 рр. наведено на рис. 1.

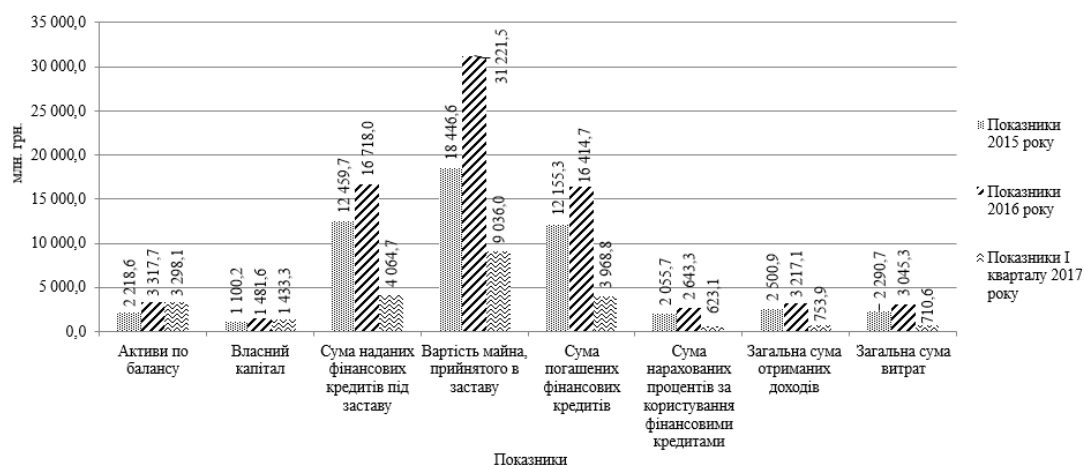

Рис. 1. Основні показники діяльності ломбардів 2015 – I квартал 2017 рр.

Дані рис. 1, свідчать про збільшення загальних обсягів кредитування на ринку ломбардних послуг за I квартал 2017 року порівняно з минулим роком. Такі показники, як сума наданих фінансових кредитів під заставу та сума погашених фінансових кредитів, збільшились на 375,7 млн. грн та 490,5 млн. грн. Обсяг активів ломбардів зменшився на 19,6 млн. грн. порівняно з періодом минулого року та станом на 31.03.2017 становить 3 298,1 млн. грн. Власний капітал ломбардів становить 1 433,3 млн. грн., що на 48,3 млн. грн. менше, ніж станом на 2016 рік.

Вихідними даними для аналізу фінансової діяльності ломбардів обрано фінансову звітність про розмір власного капіталу, величину дебіторської заборгованості та розмір отриманого фінансового результату за певний період по кожному з дванадцяти ломбардів, які подані у вибірці (табл. 1).

Таблиця 1

Вихідні дані для групування ломбардів

Ломбард	Власний капітал, тис. грн.	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Фінансовий результат, тис. грн.
ПТ «ЛОМБАРД ТОВ "ДАРС-2003" І КОМПАНІЯ"	9736	14256	1809
ПТ «ЛОМБАРД «БЕЗ ШТРАФІВ» ТОВ «АЛЬФАРД ІНВЕСТ» ТА ТОВ «АЛЬФАРД СЕРВІС»	511	562	-49
ПТ «СЕЛЮТІН І КОМПАНІЯ «ЛОМБАРД ТРАСТ»	866	583	105
ПТ ЛОМБАРД «НАДІЯ»	8031	15440	2023
ПТ «ЛОМБАРД «КИТ ГРУП ПЛЮС» ТОВ «КИТ ГРУП І КОМПАНІЯ»	3649	3657	87

ПТ «ЛОМБАРД ПП «БАЗИС.» І КОМПАНІЯ»	5141	4748	507
ПТ «КАУЛЬКО О. Б., КОРШУНОВ Ю. М. «ЛОМБАРД УСПІХ»	502	409	31
ПТ «НАЙКРАЩИЙ ЛОМБАРД» БОГДАН Ю. М. І КОМПАНІЯ».	8250	3855	3315
ПТ «ВАШ ЛОМБАРД»	807	511	54
ПТ «ЛОМБАРД» ДІАМАНТ ПЛЮС»	182	158	2
ПТ ЛОМБАРТ "БОНІТА"	5864	529	146

Одержано 3 групи для аналізу ломбардів. Такі групи були виділені за схемою об'єднання, одержаною методом кластеризації. Склад кожного кластера подано у табл. 2.

Таблиця 2

Групи для аналізу ломбардів за рівнем фінансової стабільності

Група 1	Група 2	Група 3
ПТ "Надія"	ПТ "Кит груп плюс"	ПТ "Без штрафів"
ПТ ТОВ "Дарс-2003"	ПТ "Базіс"	ПТ "Успіх"
-	ПТ "Найкращий ломбард"	ПТ "Траст"
-	ПТ "Боніта"	ПТ "Ваш ломбард"
-	-	ПТ "Діамант плюс"

За розрахунками об'єднання ломбардів у групи (табл. 2) ближче за всіх один до одного за заданими показниками знаходяться ПТ "Без штрафів" і ПТ "Ваш ломбард", їхня близькість характеризується найменшою відстанню об'єднання. Найбільш розрізнені й далекі один від одного за заданими показниками ПТ "Надія" і ПТ "Найкращий ломбард", про це свідчить те, що ці фінансові установи об'єднані на останньому кроці, коли критерії об'єднання найменш жорсткі. Тобто до кластера 1 належить два ломбардів, до кластера 2 належать п'ять ломбардів, до кластера 3 належить чотири ломбарди.

Ще одним з методів кластеризації є метод К середніх. Цей метод дає змогу розрахувати середні для кожного кластера по кожному вимірюванню, щоб оцінити, наскільки кластери відрізняються один від одного. Використовуючи цей метод одержано графічне зображення значень фінансових показників відповідно до групування ломбардів (рис. 1).

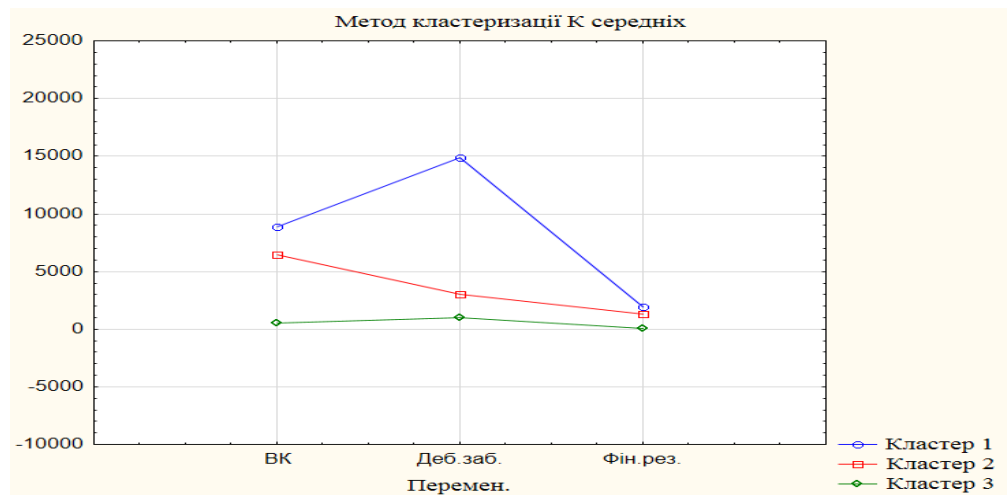

Рис. 1. Значення фінансових показників відповідно до групування ломбардів

Таким чином, на підставі рис. 1 можна зробити такі висновки:

1. До кластера 1 належать ломбарди з найвищою величиною власного капіталу ($ВК > 8\ 000$ тис.грн) та дебіторської заборгованості ($ДЗ \leq 15\ 000$ тис.грн) але стосовно фінансового результату ($ФР < 2\ 500$ тис.грн) , ломбарди не значно відрізняються від кластера 2 .

2. До кластера 2 належать ломбарди, у яких величина власного капіталу ($ВК > 5\ 000$ тис.грн) , дебіторської заборгованості ($ДЗ > 2\ 500$ тис.грн) та фінансового результату ($ФР < 2\ 500$ тис.грн) вища, ніж у ломбардів з кластера 3, однак слід зазначити, що фінансовий результат майже не відрізняється від кластера 1.

3. Кластер 3 має дуже низькі показники, в порівнянні з попередніми кластерами. А саме - власний капітал та дебіторська заборгованість знаходяться в межах 1 000 тис.грн, а фінансовий результат майже близько нуля.

Отже, на даному етапі ломбарди динамічно розвиваються. З'являється стійка конкуренція на цьому ринку, що в даний момент сприятливо позначається на споживачах. Ломбарди не створюють соціальну напругу та практично повсюдно органічно вливаються в інфраструктуру міст і селищ, створюють робочі місця. Об'єми видачі ломбардних позик постійно зростають, що призводить до зростання відрахувань до бюджету. Ломбард є особливою кредитною установою. Формування фінансового результату – прибутку (збитку) відбувається головним чином за рахунок відсоткової плати за надані

кредити. Загальні визначення та підходів до формування фінансового результату фінансових установ необхідно адаптувати до визначення та формування фінансового результату ломбарду [4].

З огляду на викладене, можна зробити висновок, що ломбарди, активізувавши свою діяльність, створюють серйозну конкуренцію банківським установам саме у сфері кредитування фізичних осіб. Вони мають відповідно ряд переваг. Це і швидкість отримання кредиту, порівняно з банками, простота, спроможність швидко реагувати на потреби клієнтів. Проте вони не здатні повністю витіснити банківські установи із даного сегмента банківських послуг.

Список літератури

1. Андрійченко Ж. О. Захист прав споживачів на ринках фінансових послуг відповідно до вимог ЄС у сфері фінансового моніторингу // Реформування ринків фінансових послуг в умовах інтеграції до європейського фінансового простору : монографія / наук. ред. канд. екон. наук Р. Пукала і докт. екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків: Ексклюзив, 2016.– С. 98–107.

2. Булій Н. О. Особливості ломбардної діяльності на ринку фінансових послуг України [Електронний ресурс] / Н. О. Булій. - Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=1371>.

3. Леваєва Л. Ю. Особливості організації та функціонування ломбардного кредитування в Україні [Електронний ресурс] / Л. Ю. Леваєва. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/levu/2012_18_1/Levaeva.pdf.

4. Медвідь С. М. Діяльність ломбардів в сучасних умовах [Електронний ресурс] / С. М. Медвідь. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=1612/>

5. Гонта О. І. Стан та перспективи розвитку ломбардів в Україні [Електронний ресурс] / О.І. Гонта, М.В. Дубина, Т.О. Романенко // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vcndtu/2011_0/34.htm

6. Мудрик М. Аналіз діяльності ломбардів в Україні [Електронний ресурс] / М. Мудрик. - Режим доступу :<http://libfor.com/index.php?newsid=1609>.

7. Остапенко В. М. Типологізація банків України за рівнем ризикованості кредитної діяльності / В. М. Остапенко, О. В. Купчіна // Економіка та суспільство. – 2017. – № 1. – С. 645-651.

Автори:

студенти 4 курсу
групи 6.02.28.14.01

Л. Т. Єнгібарян
А. А. Терех

Науковий керівник:

к.е.н., викладач

В. М. Остапенко

Зав. кафедри управління

фінансовими послугами

д.е.н., проф

Н. М. Внукова